

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21CoP/21/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116208616
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 08. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8116208616.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členov senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a JUDr. Ingrid Kalinákovej v právnej veci navrhovateľky U. Z., narodenej XX.XX.XXXX, trvale bytom V., U. V. XX, zastúpenej v konaní splnomocnenkyňou Q. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom V., U. V. XX, proti osobe povinnej z výživného U. Z., narodený XX.XX.XXXX, trvale bytom V., U. V. XX, t.č. bytom V., XX. novembra XXX, zastúpeného v konaní Mgr. Dušanom Strakom, advokátom v Prešove, Námestie legionárov 5, o zvýšenie výživného a o zníženie výživného, o odvolaní navrhovateľky, matky a osoby povinnej z výživného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 27P/211/2016-355 zo dňa 14.11.2018 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Predmetom konania je zmena rozsahu vyživovacej povinnosti zo strany povinnej osoby otca na dcéru U. Z..

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Prešov napadnutým rozsudkom (ďalej len „súd“) rozhodol tak, že: „návrh matky na zvýšenie výživného pre navrhovateľku za obdobie od 26.04.2016 do dovŕšenia plnoletosti navrhovateľky z a m i e t a ,

z v y š u j e výživné zo strany osoby povinnej z výživného pre navrhovateľku zo sumy 55,- Eur mesačne na sumu 70,- Eur mesačne, ktoré bude poukazovať k rukám navrhovateľky, vždy do 15-tého dňa v mesiaci vopred, počnúc dňom 01.09.2018 opakovane do budúcnosti,

dĺžné výživné za obdobie od 01.09.2018 do 31.10.2018 pre navrhovateľku vo výške 30,- Eur p o v o ľ u j e súd otcovi splatiť v 2 splátkach po 15,- Eur spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok až do úplného vyrovnania dlhu,

v p r e v y š u j ú c e j časti návrh navrhovateľky z a m i e t a ,
návrh osoby povinnej z výživného na zníženie výživného z a m i e t a ,
žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania“.

3. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že vykonaným dokazovaním mal preukázať, že o poslednej úprave výživného bolo rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 24. septembra 2015, pričom rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 02.11.2015. Od tejto doby uplynula doba troch rokov, čím došlo k čiastočnej zmene pomerov na strane navrhovateľky, ktorá v priebehu tohto konania dovŕšila plnoletosť a od poslednej úpravy výživného, kedy už navštevovala 1. ročník strednej školy, sa jej výdavky navýšili najmä v súvislosti s tým, že v súčasnej dobe je v maturitnom ročníku. Z tohto dôvodu sa jej zvýšili výdavky najmä na stužkovú slávnosť. Okrem toho sa pripravuje na štúdium na vysokej

škole a keďže chce študovať technický odbor, musí si doplniť učivo z matematiky a z tohto dôvodu je potrebné, aby si platila doučovania. Od poslednej úpravy výživného sa jej čiastočne navýšili aj výdavky v súvislosti so zdravotným stavom. V poslednom období navrhovateľke matka zakúpila novú posteľ, pravidelne jej uhrádza výmenu okuliarov, hradí jej cestovné do školy, ako aj všetky poplatky spojené s návštevou školy, najmä čo sa týka kúpy učebných pomôcok, učebníc, školských potrieb, ale tiež úhrady školného, prefocovania učebných textov, ktoré sú na internete a kopírovanie týchto učebných textov. Všetky tieto zvýšené výdavky navrhovateľky v súčasnej dobe uhrádza jej matka, s ktorou žije v spoločnej domácnosti, nakoľko osoba povinná z výživného - jej otec jej na výživu neprispieva, resp. výživným v sume 5,- Eur mesačne. K zmene pomerov došlo aj na strane matky navrhovateľky, ktorá v úvode konania bola zamestnaná, pracovala v ÚVV a ÚVTOS Prešov, jej priemerný čistý mesačný príjem bol 1.143,- Eur, pričom od januára 2018 poberá výsluhový dôchodok, ktorý je nižší a je priemerne v sume 979,64 Eur mesačne. Okrem navrhovateľky má vyživovaciú povinnosť aj k plnoletej dcére, ktorá študuje na vysokej škole a tiež jej podstatným spôsobom hradí všetky výdavky v súvislosti s návštevou tejto vysokej školy. V priebehu konania bola komunikácia s osobou povinnou z výživného veľmi obtiažna, pojednávania sa zúčastnil len raz, kde nepopísal svoje osobné a majetkové pomery, uvádzal, že jeho životné náklady sú v sume 250,- až 300 m. Eur mesačne, ktoré mu pomáhajú vykryť ľudia z okolia. Aj naďalej uviedol, že žije u priateľov a známych, ktorí mu poskytujú aj jedlo a oblečenie má zo Second Handov za 0,30 Eur.

4. Prijal záver, že dôvodným je zvýšenie výživného od 01.09.2018. Zamietol návrh matky na zvýšenie výživného, návrh otca na zníženie. Určil výživné od 01.09.2018, osobe povinnej z výživného dlh do 31.10.2018 vo výške 30,- Eur, povolil splatiť v 2 splátkach po 15,- Eur spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok.

5. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

6. Poukázal na ust. § 62 ods. 1, 2, 3, 4. 5, § 75 ods. 1, 2, § 77 ods. 1, § 78 ods. 1, 3 Zákona o rodine, § 157 Civilného mimosporového poriadku.

III. Obsah odvolaní

7. Proti rozsudku podala odvolanie matka a to proti výroku, ktorým súd zamietol návrh matky za obdobie od 26.04.2016 do dovŕšenia plnoletosti dcéry U.. V odvolaní uviedla, že súd nesprávne zistil skutočný stav veci a následne vo veci nesprávne právne rozhodol. Vo veci predložila množstvo dôkazov, čím preukázala, že od roku 2015 sa jej zvyšovali náklady spojené s údržbou a vedením domácnosti, náklady na výživu U.. Súd zohľadnil vo svojom rozhodnutí otázku návštevy strednej školy v predchádzajúcom rozhodnutí, v ktorom bola vyživovacia povinnosť zo strany otca znížená z 90,- Eur na sumu 55,- Eur. Nespravodlivo bolo znížené výživné z 90,- Eur na 55,- Eur povinnému len na základe dokladu o PN, ktorý si vystavil sám povinný. Nevyrovnal sa súd s otázkou, že sama sa výlučne stará o dcéru, sama zabezpečuje všetky potreby súvisiace s chodom domácnosti. Súd sa nevyrovnal, že odporca je od roku 1996 nezamestnaný a vedie záhaľčivý spôsob života. Pokiaľ má odporca zdravotné problémy, je to v dôsledku požívania alkoholu a privedil si to sám. Škodlivé a nadmerné užívanie alkoholických nápojov nemôže byť spoločensky povýšené nad rámec vyživovacej povinnosti otca k dcére, lebo by to bolo v rozpore s morálkou. Vždy je pri výživnom rozhodujúci jeho zdravotný stav, avšak odporca môže riadne pracovať a nič mu nebráni, aby sa zamestnal. Súd sa nezaoberal týmito okolnosťami, ani ich nevyrovnal. Invalidný dôchodok mu bol priznaný od 17.10.2016. Nesprávne vyhodnotil jeho majetkové pomery, keď sa stal poberateľom invalidného dôchodku a teda považoval jeho zhoršenie zdravotného stavu za výraznú zmenu na jeho strane. Navrhla zmeniť napadnuté rozhodnutie a jej návrhu na zvýšenie výživného z 55,- Eur mesačne na sumu 100,- Eur mesačne vyhovieť a priznať jej trovy konania.

8. Proti rozsudku podala odvolanie navrhovateľka, osoba oprávneného z výživného, ktorá navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a vyhovel jej návrhu a výživné zvýšil na sumu 150,- Eur mesačne. Uviedla, že v roku 2015 nastúpila do 1.ročníka na W. V.kolu A., s čím sa jej zvýšili náklady. B. potreby zabezpečuje matka, ona sa zúčastnila súdnych pojednávanií, napriek tomu otec sa pojednávania nezúčastnil, ak sa aj zúčastnil, správal sa hrubo. Otec vedie záhaľčivý spôsob života, žije z peňazí, ktoré zarobila mama a na to nebolo prihladené. Otec sa opakovane zúčastnil pobytov na psychiatrii pre poruchy správania v opilosti. Znalci navrhli súdu nariadiť prísny zákaz konzumu alkoholických nápojov.

Navrhla zmeniť odvolaním napadnutý rozsudok vo výrokoch, ktorými bolo zvýšené výživné a vyhovieť návrhu v celom rozsahu.

9. Proti rozsudku podala odvolanie osoba povinná platiť výživné a to proti výroku, ktorým bola zvýšená vyživovacia povinnosť, vrátane výroku o možnosti splácať dlžné výživné a vo výroku o zamietnutí návrhu osoby povinnej z výživného na zníženie výživného. V podanom odvolaní namieta, že súd vykonal rozsiahle dokazovanie na zistenie skutočného stavu, avšak nezobral do úvahy možnosti a schopnosti tejto osoby povinnej z výživného. Dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, pokiaľ zvýšil výživné. Poukazuje na to, že jeho majetkové pomery a sociálna situácia mu neumožňujú platiť výživného ani v minimálnom rozsahu. Podľa právoplatného rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 07.02.2017 sp.zn. 10C/440/2012 o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva má vyplatiť navrhovateľke sumu 11.080,73 Eur, rozsudok napadol mimoriadnym opravným prostriedkom. Uvedenú sumu nie je schopný vyplatiť. Vo vzťahu k spoluvlastníckemu podielu 1 na rodinnom dome v V., na ul. Y. XX uviedol, že Okresný súd Prešov zrušil podielové spoluvlastníctvo a rozdelil výťažok podľa veľkosti spoluvlastníckych podielov. Rozsudok doposiaľ nie je právoplatný. Pokiaľ má aj podiel v predmetnej nehnuteľnosti, neužíva ju, pretože nemá z čoho platiť vodu, plyn, elektrinu a podobne. Nehnuteľnosť nemá pre ňo žiaden úžitok. Aj keď mu bol priznaný invalidný dôchodok v sume 196,50 Eur mesačne, čo je vyššia dávka ako dávka v hmotnej núdzi, suma 70,- Eur je pre ňo nereálna. Navrhuje zmeniť rozsudok, znížiť výživné z jeho strany pre navrhovateľku zo sumy 55,- Eur na 30 % zo sumy životného minima pre nezaopatrené, neploleté dieťa.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

10. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávnenými osobami - účastníkmi konania proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, preskúmal napadnuté rozhodnutie postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že neboli splnené podmienky pre potvrdenie rozsudku, alebo jeho zmenu (§ 387 ods. 1, § 388 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“).

11. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, s poukazom na obsah preskúmaného rozsudku i argumenty predstreté v odvolacom konaní bolo posúdiť, či sú splnené zákonné podmienky a dané skutkové okolnosti, odôvodňujúce stanoviť výživné zo strany otca na plnoletú U. za obdobie od 01. 09. 2018 do budúca v inom rozsahu než stanovil súd prvej inštancie, či je dôvodný záver súdu o zamietnutí návrhu matky U. za obdobie od 26. apríla 2016 do nadobudnutia jej plnoletosti, a dôvody na zamietnutie návrhu osoby povinnej platiť výživné v zmysle návrhov účastníkov konania.

12. Odvolateľka za obdobie do nadobudnutia plnoletosti dcéry matka Q. Z. namieta závery súdu vo vzťahu k nepriznaniu zvýšenia výživného za predmetné obdobie tvrdiac, že súd sa nevyrovnal správne so zmenou pomerov na strane oprávnenej osoby ako aj povinného platiť výživné v rozhodnom období, plnoletá navrhovateľka namieta závery súdu vo vzťahu k rozsahu určeného zvýšeného výživného, povinná osoba z výživného ako odvolateľ namieta nesprávne zistený skutočný stav veci a nezodpovedajúci záver o neznížení výživného poukazujúc na jeho možnosti a schopnosti.

13. Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu a vykonaných dôkazov súdom prvej inštancie, vzhľadom na tvrdenia a vyjadrenia účastníkov konania konštatuje, že súd nepostupoval dôsledne pri zisťovaní skutočného stavu veci.

14. Podľa § 35 CMP, je súd povinný zisťovať skutočný stav veci, ktorý je podkladom pre rozhodnutie. Znamená to, že súd je povinný zistiť v konaní skutočný stav veci, ktorý je mierou čo najbližšieho priblíženia sa hmotnoprávneho rozsahu práv a povinností a právom chránených záujmov.

15. Civilný mimosporový poriadok určuje rozsah zisťovania skutkového základu rozhodnutia tak, že súd je povinný zistiť v konaniach podľa tohto zákona skutočný stav veci, ktorý je mierou čo najbližšieho priblíženia sa hmotnoprávneho rozsahu práv, povinností a právom chránených záujmov. Povinnosť súdu zistiť skutočný stav veci sa uplatní vo všetkých konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku bez ohľadu na to, či sa začalo konanie na základe návrhu alebo ho súd začal ex offo.

16. Vzhľadom k tomu, že predmetom konania je otázka rozsahu výživného pre maloleté dieťa za určité obdobie a po nadobudnutí jeho plnoletosti do budúca, je povinnosťou súdu dôsledne, správne a

spoľahlivo zistiť všetky relevantné a rozhodujúce skutočnosti pre určenie výšky výživného aj zo strany povinného rodiča tak aby táto zodpovedala zákonným kritériám.

17. Pre rozhodnutie o návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti určenej predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím súdu je potrebné mať na zreteli ustanovenie § 78 ods. 1 Zákona o rodine a ustanovenie § 121, §157 zákona č. 161/ 2015 Z.z Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“). Vychádzajúc z ustanovenia § 157 CMP je možná zmena rozsudku o výžive ak sa zmenili pomery, ktoré sú rozhodujúce pre výšku . Hmotnoprávna podmienka zmeny súdneho rozhodnutia o výživnom je upravená v ustanovení § 78 ods. 1 Zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine. Podľa tohto ustanovenia dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery.

18. Podľa § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. zákona o rodine (ďalej len „ZoR“) pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

19. Podľa § 78 ods. 1 ZoR dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

20. Podľa § 78 ods. 3 ZoR pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

21. Zákon o rodine v ustanovení § 78 ods. 1 vymedzuje kritériá, ako určitý návod pre súd, kombináciou ktorých sa má určiť konkrétna výška výživného. Na strane oprávneného sú to relevantné odôvodnené potreby. Na strane povinného sú to schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti a rozumejú sa nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby povinného, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, získanými skúsenosťami.

22. V každom rozhodovaní o zmene pomerov je povinný pri rozhodovaní o výške výživného, ktoré má byť zmenené povinný súd aplikovať ust. § 78 ods.3 Zákona o rodine. Ide o obligatórnu povinnosť súdu, kedy je povinný súd vždy prihliadnuť na vývoj životných nákladov a to pri zmene pomerov. To znamená, že v prípade, keď má už preukázané, že je daná relevantná zmena pomerov odôvodňujúca zmenu rozhodnutia alebo dohody upravujúcich vyživovaciu povinnosť. Treba odlišovať objektívnu okolnosť vývoja životných nákladov zasahujúcu tak do oprávneného, ako aj povinného, ktorá je vyjadrená príslušnými štatistickými ukazovateľmi, nárast cien, nárast životných nákladov od subjektívneho zvýšenia životných nákladov z určitých dôvodov, ktoré samo o sebe môže byť relevantnou zmenou pomerov. Táto valorizačná klauzula je viazaná na potrebu súdneho konania. Inak sa vo výške výživného neprejaví.

23. Manželstvo rodičov U. bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Prešov č.k. 28C/84/2010 zo dňa 14.02.2011. Tento rozsudok bol zmenený rozsudkom Okresného súdu Prešov č.k. 30P/254/2014-115 zo dňa 17.12.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Prešov č.k. 21CoP/6/2015-244 zo dňa 24.09.2015 vo vzťahu k výživnému pre U. zo strany otca a určené výživné bolo stanovené v rozsahu 55,- Eur mesačne od 08.09.2014 do budúca. Pri posudzovaní nároku od 26.04.2016 do nadobudnutia plnoletosti U. súd prvej inštancie vychádzal zo zistení, že v čase poslednej úpravy výživného navrhovateľka navštevovala strednú školu, preto nenašiel dôvody pre podstatnú zmenu a tú určil až od 01. 09.2018, kedy začala navštevovať maturitný 4.ročník, čím sa zvýšili jej výdaje. Odôvodňuje to v bode 38.svojho rozhodnutia.

24. V rozhodnutí súdu absentuje zdôvodnenie vyrovnania sa s tvrdenou zmenou pomerov matkou v tom čase mal. U., ktorá preukazuje zvýšenie výdajov oproti pôvodnému rozhodnutiu na výživu mal. U. (č.l. 287). Z predložených listinných dôkazov a z tvrdení matky v tom čase maloletého dieťaťa vyplývajú závery o výdajoch na výživu maloletej, pričom zvýšené výdaje v tomto rozhodnom období mali byť jednak výdaje, ktoré sa sústreďujú na bývanie, na stravu, výdaje, ktoré súvisia so zdravotným stavom mal. U. (č.l. 226,227), náklady, ktoré súvisia so školskými aktivitami, náklady, ktoré súvisia s vynikajúcimi školskými výsledkami U. a náklady, ktoré súvisia s uspokojovaním ďalších mimoškolských a záujmových aktivít.

25. Odôvodnené potreby dieťaťa sú samozrejme rôzne podľa okolností každého jednotlivého prípadu, sú vždy závislé na veku, zdravotnom stave, fyzickej a duševnej vyspelosti, prípravy na budúce povolanie, od výšky prípadných vlastných príjmov dieťaťa a podobne. Výživné pre dieťa slúži nielen na uspokojovanie jeho odôvodnených potrieb, ale aj ďalších odôvodnených potrieb, ktoré sú dôležité pre jeho vývoj a ktoré nie sú tými základnými ako je jedlo, ošatenie, obuv. Ďalším kritériom, ktoré je rozhodujúcim pre stanovenie rozsahu výšky výživného sú samozrejme možnosti a schopnosti rodiča, ktorý je povinný platiť výživné a jeho reálne možnosti. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodiča obmedzené, tak sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých potrieb nevyhnutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú reálne možnosti a schopnosti väčšie, tak sú odôvodnené aj ďalšie potreby dieťaťa, ktoré sice nie sú nevyhnutné, ale so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu sú prospešné na všestranný vývoj dieťaťa.

26. Tvrdené náklady matkou v rozhodnom období je potrebné považovať, za náklady, ktoré sú jednak základné, ktoré slúžia na uspokojovanie základných hmotných potrieb a sú to aj potreby, ktoré súvisia a sú prospešné pre všestranný vývoj U..

27. K možnostiam otca ako povinného platiť výživné, či už v období, keď bola U. maloletá alebo za obdobie jej plnoletosti je treba uviesť, že z doposiaľ vykonaných dôkazov vyplýva, že v tomto rozhodnom období bol otec poberateľom dávky hmotnej núdzy, poberal ju v roku 2016, 2017, ako aj v roku 2018. Z oznámenia Sociálnej poisťovne vyplýva, že je poberateľom invalidného dôchodku od 17.10.2016 vo výške 196,50 Eur.

28. Súd prvej inštancie pri zhodnotení možnosti a schopnosti povinného rodiča porovnával pomery, ktoré boli v čase pôvodného rozhodnutia. Vychádzal pritom z toho, že výživné určené vo výške mesačne 55,- Eur vychádzalo zo zistení, že otec v tomto rozhodnom období bol práceneschopným a jeho jediným príjmom bola dávka v hmotnej núdzy. Odvolatelia poukazujú na to, že súd sa nevyrovnáva pri posudzovaní schopnosti a možnosti otca s jeho reálnymi možnosťami a nezohľadňuje skutočnosť, že u otca bola diagnostifikovaná zmiešaná porucha osobnosti a škodlivý vplyv užívania alkoholu. Z dôkazov, ktoré boli predložené v súdnom konaní vyplýva, že otec sa podrobil v rokoch 2013,2014,2015, 2 x 2017 súdom nariadenej ústavnej psychiatrickej ochrannnej liečby, ktorá bola neskôr zmenená na ambulantnú. Poukazujú na to, že zdravotný stav a jeho komplikácie, na ktoré otec poukazuje si spôsobil sám práve v dôsledku užívania alkoholu.

29. Súd prvej inštancie sa nezaoberal pri posúdení a zistení objektívnych možnosti a schopnosti osoby povinnej platiť výživné v akom rozsahu bol jeho reálny príjem za rozhodné posudzujúce obdobia (rok 2017,2018,2019), absentuje zistenie súdu vo vzťahu k zistenej invalidite povinnej osoby, akú má mieru zníženej schopnosti pracovať, aké sú dôvody pre priznanie invalidného dôchodku a tieto zistenia následne by viedli k zisteniu možnosti a schopnosti otca pracovať v dôsledku zistenia jeho zdravotného stavu, v dôsledku dôvodov, pre ktoré sa stal invalidným, predpokladane čiastočne invalidným, k zisteniu jeho reálneho príjmu v rozhodnom období. Javí sa, že bol poberateľom dávky v hmotnej núdzy, ako aj dôchodku, ten mu mal byť totiž priznaný od 17.10.2016.

30. Je potrebné v tomto prejednávanom prípade zaoberať sa otázkou posúdenia možnosti a schopnosti reálnych na strane otca v dôsledku týchto zistených skutočností. V konaní totiž navrhovateľka, ako aj matka tvrdia, že otec je nezodpovedný, neplní výživné v dôsledku nezodpovednosti a svojmu vzťahu k alkoholu s poukazom na to, že zdravotné problémy si spôsobil výlučne v dôsledku nadmerného požívania alkoholických nápojov.

31. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti je súd povinný vždy prihliadať na pomery rodičov, pričom berie v úvahu nielen fakticky dosahované príjmy rodičov, ale aj tie, ktoré by mohol dosahovať s prihliadnutím na schopnosti a možnosti osoby k výžive povinnej, prihliadol na celkovú hodnotu huteľného a nehuteľného majetku, ako aj i spôsob života (porovnaj nález Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS - 756/16 zo dňa 14.06.2016).

32. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať

vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. Obdobné negatívne dopady na možnosť platiť výživné, aké má konanie povinného, ktorým sa sám bez vážneho dôvodu (nie v dôsledku objektívnych príčin ním nezavinených), vzdal doterajšieho výhodnejšieho zamestnania (s vyšším príjmom) a zamenil ho za zamestnanie menej výhodné, kde dosahuje nižší príjem (§ 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine), má úmyselné protiprávne konanie povinného majúce znaky trestnej činnosti, za ktoré bol vzatý do väzby a následne mu bol súdom uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, pri výkone ktorého došlo k poklesu alebo až strate jeho príjmov. Aj v takom prípade je namieste uplatnenie princípu potenciality príjmov. Skutočnosť, že takýmto konaním sa povinný vzdal objektívnej možnosti platiť výživné, nemôže byť na úkor oprávneného. Opačný výklad ustanovenia § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine by viedol k absurdným dôsledkom, medziiným k tomu, že povinný by sa svojím úmyselným násilným konaním voči oprávnenému s následnou väzbou a právoplatným uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody „zbavil“ (alebo mohol „zbaviť“) svojej vyživovacej povinnosti (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20. 2. 2019, sp. zn. 3 Cdo 236/2018, tvorba právnej vety: najpravo.sk; rozhodnutie nebolo oficiálne publikované).

33. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva ako sa vyrovnal súd prvej inštancie práve s tvrdeniami osoby oprávnenej na výživu, resp. matky v čase, keď bola maloletou pre porovnanie pomerov v čase, keď bol poberateľom iba dávky v hmotnej núdzi a bol v tom čase práceneschopným, porovnaním pomerov v súčasnosti, keď už bolo konštatované, že je invalidným dôchodcom, akým spôsobom je daná jeho miera schopnosti pracovať, aká je daná miera schopnosti uplatniť sa na trhu práce a nevyrovnáva sa súd vo svojom rozhodnutí práve s tvrdeniami, že je tieto okolnosti potrebné zohľadniť, pretože ak sú dané skutkové zistenia vo vzťahu k škodlivému užívaniu alkoholu zo strany povinnej osoby, tak tieto skutkové zistenia bol súd povinný premietnuť do svojich právnych záverov alebo do odôvodnenia napadnutého rozsudku, vyhodnotiť mieru závislosti a mieru škodlivosti užívania alkoholu na potencionálne možnosti pracovať, pretože záľuba v požívaní alkoholických nápojov nemôže byť z hľadiska vyživovacej povinnosti rodiča k maloletému dieťaťu a následne aj k plnoletému dieťaťu nepodstatnou, pretože prípadná závislosť na alkohole je svojou povahou rovnako závažná ako každá iná závislosť so všetkými dôsledkami z takéhoto ochorenia plynúcimi, keď je zrejmé, že je tu nutnosť ambulantnej, či ústavnej liečby preukázaná a keď sa závislosť na alkohole je z ekonomického hľadiska ťaživá k tejto povinnej osobe.

34. Súd prvej inštancie v tomto prípade podľa názoru odvolacieho súdu je povinný charakterizovať túto formu závislosti a zvážiť správanie tejto osoby povinnej akým spôsobom pristupuje k psychiatrickým liečbam, pretože diagnostika závislosti a teda aj snaha sa jej zbaviť totiž môže mať vplyv na určenie rozsahu výšky výživného. Nie je v záujme maloletého dieťa ani skôr plnoletého dieťaťa niesť dôsledky bezdôvodného znížovania majetku rodiča. Bolo povinnosťou súdu k týmto okolnostiam prihliadnuť, v tomto smere vysloviť svoju úvahu, ktorá sa mala premietnuť do rozhodnutia, premietnuť výdaje v súvislosti s touto závislosťou tejto povinnej osoby a možno ako príliehavo uvádza v priebehu konania navrhovateľka, že ak je otec schopný vynakladať čiastky na svoju závislosť, tak potom znie otázka posúdenia jeho schopnosti platiť zvýšené výživné v duchu zásady potenciality. Touto úvahou sa súd musí náležitým spôsobom vyrovnáť. Tieto okolnosti súd prvej inštancie do svojich záverov riadne nepremietol, nevyrovnal sa s touto dôležitou okolnosťou a musí sa vyrovnáť s prípadnou aplikáciou možnosti a potenciality príjmov povinnej osoby. Závislosť môže mať dramatické dopady na majetkové pomery povinného rodiča, t.j. výrazne ovplyvniť jeho možnosti a schopnosti platiť výživné a ide o významnú skutočnosť ovplyvňujúcu celkové pomery povinného v duchu zásady potenciality.

35. Je tu však potrebné zdôrazniť, že dôkazné bremeno v tomto smere leží aj na povinnom, ktorý musí súd vierohodným spôsobom presvedčiť, že jeho majetkové pomery sú reálne a že zodpovedajú skutočnosti. Musí sa náležitým spôsobom venovať preukázaniu porovnaniu pomerov, ktoré boli dôležité a rozhodné v čase pôvodného rozhodnutia, navyše ak navrhovateľka, resp. matka v tom čase maloletej poukazuje na to, že pri rozhodovaní naposledy o výživnom otec predložil odvolaciemu súdu listinný dôkaz, ktorý podľa jej názoru nebol pravdivý, sfaľovaný otcom a má sa vykonávať aj trestné stíhanie vo vzťahu k tomuto konaniu otca, čo bude potrebné a dôležité vo veci zistiť. Náležitým spôsobom

je potrebné sa vyrovnáť s tvrdeniami ohľadne prevodu, zbavovania sa majetku v dôsledku zníženia majetkových pomerov na úkor výživného. V tomto smere je potrebné zväžiť aj výpoveď svedkyne Mencákovej, ktorá je rozhodná jednak pre zbavovanie sa majetku a jednak pre preukázanie spôsobu života a oprávnených výdavkov na strane povinnej osoby.

36. Vzhľadom na tieto zistenia považuje odvolací súd rozhodnutie o zamietnutí návrhu za obdobie od podania návrhu do plnoletosti Alžbety a následne po jej plnoletosti za predčasné, s čím súvisí samozrejme aj posúdenie dôvodov pre zamietnutie návrhu otca na zníženie výživného v dôsledku toho, aby mohli byť tie okolnosti zistené náležitým spôsobom pre prijatie stanoviska o zamietnutí návrhu.

37. Predmetom zisťovania skutočného stavu pred súdom prvej inštancie bude náležitým spôsobom sa vyrovnáť s vyššie uvedenými okolnosťami, musí dôsledne zistiť skutočný stav vecí, pre správne určenie vyživovacej povinnosti zistiť a vyhodnotiť náklady na výživu oprávnenej osoby, venuje sa schopnostiam a možnostiam povinného rodiča v naznačenom smere vo vzťahu k jeho subjektívnym kritériám.

38. Úlohou súdu prvej inštancie bude v ďalšom konaní zistiť a porovnať v každom tom rozhodnom období, teda v období do nadobudnutia plnoletosti, ako aj následne po plnoletosti zmenu pomerov, ktorá mala nastať na strane oprávneného subjektu alebo oprávnenej osoby v naznačenom smere, to znamená reálne vyhodnotiť všetky oprávneného výdaje maloletej a plnoletej osoby a k tomu bude zodpovedajúca otázka zistenia schopnosti a možnosti otca s prihliadnutím na tvrdenia odvolateľiek, posúdiť otázku závislosti otca vo vzťahu k potencialite príjmov, zabezpečiť dôkazy o zníženej miere schopnosti otca v dôsledku jeho invalidity, zistiť dôvody pre invaliditu, posúdiť mieru jeho schopnosti pracovať, vyhodnotiť jeho reálne možnosti a schopnosti, zohľadniť všetky relevantné okolnosti danej veci s prihliadnutím na už zistené okolnosti.

39. Súd prvej inštancie vzhľadom na vyššie uvádzané dôvody nedostatočne zistil skutočný stav vecí a v dôsledku toho vec nesprávne právne posúdil, čo je dôvodom pre zrušenie rozsudku (§ 389 ods.1 písm.b/, c/ C.s.p. a pre jeho vrátenie súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie (§ 391 ods.1 C.s.p.).

40. V záujme zachovania dvojinstančnosti súdneho konania, odvolací súd nepovažoval za efektívne doplniť dokazovanie pred odvolacím súdom, uskutočneným za účelom odstránenia nedostatkov, vyčítaných súdu prvej inštancie. Vychádzajúc z uvedeného, odvolací súd vrátil vec súdu prvej inštancie, úlohou ktorého je náležite zistiť skutočný stav vecí a na základe zistení vo veci opätovne rozhodnúť. V novom konaní súd prvej inštancie rozhodne aj o trovách konania.

41. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).